

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Jana Kratochvíla a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **MUDr. M. M.**, zast. advokátem Mgr. Jiřím Ostrýtem, Moravská 924/6, Praha 2, proti žalovanému: **Městský úřad Heřmanův Městec**, náměstí Míru 4, Heřmanův Městec, v řízení na ochranu proti nezákonnému zásahu správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 18. 5. 2022, čj. 52 A 21/2022-36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Ke konci roku 2013 bylo vydáno územní rozhodnutí o nástavbě domu č. p. 41, Masarykovo náměstí, Heřmanův Městec. Následně bylo na začátku roku 2014 vydáno i stavební povolení. Dne 10. 7. 2015 pak stavební úřad rozhodl o změně stavby před jejím dokončením. Žalobce byl účastníkem všech řízení, která byla ukončena vydáním výše uvedených individuálních správních aktů. Po dokončení stavby v roce 2016 stavební úřad v březnu téhož roku provedl kontrolní prohlídku stavby ve smyslu § 120 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), při níž zkoumal (mimo jiné), zda stavba byla provedena podle dokumentace, která byla ověřena stavebním úřadem ve stavebním řízení, zda byly dodrženy podmínky stanovené ve stavebním povolení, zda byly dodrženy obecné požadavky na výstavbu a zda skutečné provedení stavby nebo její užívání nebude ohrožovat život a veřejné zdraví, život nebo zdraví zvířat, bezpečnost anebo životní prostředí (§ 119 odst. 2 stavebního zákona). Jelikož podmínky stanovené v § 119 odst. 2 stavebního zákona byly splněny, vydal stavební úřad dne 2. 3. 2016 sdělení, v němž potvrdil splnění podmínek pro užívání stavby.

[2] Žalobce podal dne 20. 2. 2020 u žalovaného podnět ve smyslu § 42 správního řádu k zahájení řízení podle § 129 odst. 1 písm. b) stavebního zákona, neboť podle názoru žalobce byla stavba provedena v rozporu se stavebním povolením a projektovou dokumentací, která byla ověřena ve stavebním řízení. Stavební úřad (žalovaný) však po prošetření podnětu neshledal důvody pro zahájení řízení o odstranění stavby. Jeho postup potvrdil i nadřízený správní orgán (Krajský úřad Pardubického kraje) při prošetřování podnětu žalobce k přijetí opatření proti nečinnosti (§ 80 odst. 2 správního řádu) stavebního úřadu (usnesení Krajského úřadu Pardubického kraje ze dne 29. 7. 2020).

[3] Žalobce podal dne 22. 4. 2022 zásahovou žalobu ke krajskému soudu, kterou se domáhal vydání rozsudku, jímž by soud přikázal žalovanému zahájit podle § 129 odst. 1 písm. b) stavebního zákona „*v intencích podnětu žalobce ze dne 20. 2. 2020*“ řízení o odstranění části stavby domu č. p. 41, Masarykovo náměstí, Heřmanův Městec, jež byla provedena v rozporu se stavebním povolením. Podle žalobce byl nesoulad skutečného provedení stavby se stavebním povolením „*zjistitelný už jenom pouhým pohledem na stavbu domu č. p. 41 ze strany od Masarykova náměstí, kterým lze velice snadno zjistit, že III. NP tohoto domu bylo rozšířeno a zasahuje do domu žalobce*“.

[4] Krajský soud žalobu v záhlaví označeným usnesením odmítl, neboť žalobce stav, u něhož se domáhá nápravy, dlouhodobě akceptoval, či měl možnost podat správní žalobu již proti záznamu o ověření splnění podmínek ve smyslu § 120 odst. 1 stavebního zákona. Podle krajského soudu byla žaloba podána také opožděně.

II. Kasační stížnost

[5] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Podle jeho názoru by žalobou proti sdělení ve smyslu § 120 odst. 1 stavebního zákona nemohl s jistotou docílit toho, že by byl stavební úřad povinen *ex lege* zahájit řízení o odstranění stavby. Tuto povinnost má i nyní ze zákona, přesto se jí vyhýbá. Není tedy pravda, že by stěžovatel již dříve mohl chránit svá veřejná subjektivní práva podáním žaloby.

[6] Dále stěžovatel namítl, že krajský soud neoznačil důkazy, z nichž vyplývá, že daný stav stěžovatel dlouhodobě pokojně akceptoval. Skutečný stav stěžovatel zjistil až ve chvíli, kdy začal zjišťovat, zda by k jeho stavbě bylo možné provést nástavbu a vybudovat zde půdní byt. Podle stěžovatele plynutí času ani vydání povolení k užívání stavby nezhojí protiprávní stav, který spočívá v tom, že taková stavba byla provedena bez stavebního povolení nebo v rozporu s ním. Protiprávní stav by neměl být zhojen ani tehdy, pokud osoba, která je stavbou přímo dotčena, bez otálení nepodala podnět k zahájení řízení o odstranění stavby. Tím by totiž byly popřeny zákonné povinnosti stavebního úřadu.

[7] Stěžovatel navrhl, aby NSS napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[9] V projednávané věci je třeba zodpovědět otázku, zda jednání žalovaného, které spočívá v nezahájení řízení z moci úřední k podnětu stěžovatele, je nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. Konkrétně se stěžovatel domáhal zahájení řízení podle § 129 odst. 1 stavebního zákona.

[10] Podmínkami, za nichž je možné se domoci ochrany proti nezahájení správního řízení z moci úřední prostřednictvím zásahové žaloby, se zabýval rozšířený senát v rozsudku ze dne 26. 3. 2021, čj. 6 As 108/2019-39, č. 4178/2021 Sb. NSS. Z tohoto rozhodnutí vycházel i krajský soud, který jeho závěry také správně použil na projednávanou věc.

[11] Rozšířený senát mj. dovodil, že domáhat se zahájení řízení z moci úřední je možné pouze v případě, kdy neexistuje *jiné správní řízení* ani *žádný jiný moment*, kdy osoba v minulosti mohla nebo teprve v budoucnu bude moci chránit své subjektivní hmotné právo uvnitř veřejné správy nebo žalobou před správním soudem (buď jako účastník správního řízení, nebo jako osoba, která sice dle zákona nebyla účastníkem řízení, ovšem proti rozhodnutí má právo podat žalobu podle § 65 odst. 1 s. ř. s.). Je nerozhodné, zda takovou ochranu využila. Zásahovou žalobu tedy nemůže úspěšně podat osoba, která např. nevyužila (nebo sice využila, ale bez úspěchu) opravné prostředky k ochraně svého subjektivního práva, případně soudní ochranu proti rozhodnutí, které z takového řízení vzešlo (bod 85 rozhodnutí rozšířeného senátu). Rozšířený senát ovšem také dovodil, že zásahovou žalobu proti nezahájení řízení z moci úřední nemůže úspěšně podat např. osoba, která stav, jehož nápravy se domáhá, dlouhodobě pokojně akceptovala (bod 88 rozhodnutí rozšířeného senátu).

[12] Bez ohledu na to, zda se stěžovatel mohl bránit v průběhu stavby, jejíhož odstranění se domáhá, nebo při jejím dokončení, je třeba v nyní projednávané věci zdůraznit zejména to, že podnět k zahájení řízení o odstranění stavby podal stěžovatel až dlouho poté, co stavba stála. Z toho vyplývá, že tento stav dlouhodobě pokojně přijímal, a proto je již z tohoto důvodu vyloučeno, aby podal zásahovou žalobu proti nezahájení řízení z moci úřední. K námitce stěžovatele, že krajský soud neprovedl žádné dokazování k tomu, že stěžovatel daný stav dlouhodobě pokojně akceptoval, NSS konstatuje, že ze správního spisu (kterým se nedokazuje, viz rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2009, čj. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS), vyplývá, že stavba byla dokončena v roce 2016. Dále pak sám stěžovatel v žalobě tvrdil, že nesoulad stavby se stavením povolením lze zjistit pouhým pohledem. Krajský soud tedy vycházel nejen z obsahu správního spisu (viz např. fotografie dotčených nemovitostí, na které v žalobě stěžovatel poukazoval), ale též z tvrzení samotného stěžovatele. Podnět k zahájení řízení o odstranění stavby stěžovatel podal až v roce 2020. Z toho je zřejmé, že se stěžovatel o svá práva nestaral a daný stav přijímal. Až ve chvíli, kdy chtěl realizovat svůj stavební záměr, zjistil údajný nesoulad stavby s projektovou dokumentací. Pokud by se dostatečně a zodpovědně zajímal o svá práva a jejich ochranu, zjistil by daný stav již dříve. Nyní ochranu stěžovateli již nelze poskytnout, neboť dříve nebyl dostatečně bdělý a aktivní (*vigilantibus iura scripta sunt*).

IV. Závěr a náklady řízení

[13] NSS dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[14] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalovanému nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec jeho běžné činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 14. října 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu